

Висновки. Запропонований методичний підхід до оцінки достатності фінансового забезпечення Пенсійного фонду України надав можливість оцінити його фінансову достатність, визначити чинники, що впливають на зростання дефіциту Пенсійного фонду, проблемні питання у формуванні фінансових ресурсів фонду для фінансування пенсій та запропонувати напрямки підвищення достатності фінансового забезпечення Пенсійного фонду України.

Перспективою подальших досліджень є удосконалення методичних підходів до оцінювання достатності Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сидорчук А.А. Показники оцінки збалансованості фінансових ресурсів державного соціального страхування. / А.А. Сидорчук // Україна: аспекти праці. – 2012. – № 7. – С. 17–22.

2. Бережна А.Ю. Проблеми фінансового забезпечення Пенсійного фонду України / А.Ю. Бережна // Вісник економічної науки України. – 2013. – № 2. – С. 12-17.
3. Роккель А.И. Формирование и развитие системы фінансового обеспечения социальной защиты в России : автореф. дис. ... канд. экон. наук. Самара, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/83002.html>
4. Клівіденко Л.М. Фінансове забезпечення соціального захисту населення України: Автореф. дис. канд. экон. наук: 08.04.01 / Л.М. Клівіденко // Тернопільський державний економічний університет. – Тернопіль, 2006. – 22 с.
5. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Обсяги надходжень збору з окремих видів господарських операцій за період 2006-2015 роки // Статистичні дані за індивідуальним запитом / Пенсійний фонд України

УДК 336.1

Гудзовата О.О.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних систем у бізнесі
Львівського торговельно-економічного університету*

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ СФЕРИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті розглянуто найбільш поширені методи та методики оцінювання фінансової та грошово-кредитної безпеки. Пріоритетно увагу методам експертної оцінки, аналізу та обробки сценаріїв, оптимізації, багатовимірного статистичного аналізу, теорії штучних нейронних мереж, теоретично-ігровим методам. На основі критичного аналізу низки досліджень визначено сукупність індикаторів для оцінювання стану грошово-кредитної сфери держави. Розглянуто регулятивні інструменти та заходи розвитку грошово-кредитної політики в розрізі інструментів прямого та опосередкованого впливу, адміністративних та ринкових.

Ключові слова: фінансова безпека, грошово-кредитна сфера, ефективність державної політики, методи оцінювання, індикатори.

Гудзовата О.О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В СФЕРЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ СФЕРЫ И ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

В статье рассмотрены наиболее распространенные методы и методики оценки финансовой и денежно-кредитной безопасности. Уделено внимание методам экспертной оценки, анализа и обработки сценариев, оптимизации, многомерного статистического анализа, теории искусственных нейронных сетей, теоретико-игровым методам. На основе критического анализа ряда исследований определена совокупность индикаторов для оценки состояния денежно-кредитной сферы страны. Рассмотрены регулятивные инструменты и меры развития денежно-кредитной политики в разрезе инструментов прямого и косвенного влияния, административных и рыночных.

Ключевые слова: финансовая безопасность, денежно-кредитная сфера, эффективность государственной политики, методы оценки, индикаторы.

Gudzovata O.O. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO ESTIMATING THE EFFECTIVENESS OF STATE POLICY IN REGULATING THE MONETARY SPHERE AND ENSURING FINANCIAL SECURITY OF THE STATE

The article discusses the most common methods and techniques of evaluation of financial and monetary security. Attention is paid to methods of peer review, analysis and processing scenarios, optimization, multivariate statistical analysis, and artificial neural network theory, theoretical and playing techniques. Based on a critical analysis of several studies identified a set of indicators to evaluate the state of the monetary sphere of the state. We consider regulatory measures and instruments of monetary policy tools in terms of direct and indirect impact, of administrative and market impact.

Keywords: financial security, monetary sphere, effectiveness of public policy, methods of assessment, indicators.

Постановка проблеми. Головними критеріями ефективності державної політики у сфері управління фінансовою безпекою є незалежність, стабільність, стійкість та здатність фінансової системи країни до подальшого удосконалення і розвитку. В теорії економічної безпеки для оцінювання стану стійкості і

життєздатності соціально-економічних систем, які є об'єктами аналізу, а також ефективності заходів, які реалізуються державою, і використовуваних засобів застосовується специфічний методичний апарат як за підбором особливих підходів, методів і методик, так і за характером і принципами формування

висновків та узагальнень Для виявлення найбільш оптимальних методів та методик необхідно провести ретельний аналіз їх позитивних та негативних аспектів застосування в певних умовах та середовищі.

Мета статті полягає у критичному розгляді найбільш поширених методів та методик оцінювання фінансової та грошово-кредитної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі вже давно вдавалися до спроб кількісного оцінювання стану економічної та фінансової безпеки. Водночас єдиного загально визнаного та такого, що не містить недоліків, підходу сьогодні об'єктивно не існує. Адже фінансова безпека є явищем складним, багатограним та таким, що залежить від ресурсного та фінансово-економічного потенціалу, життєздатності соціально-економічних систем, їх економічної ефективності, стійкості, ліквідності, платоспроможності, збереженості майна та інформації, ресурсів, раціональності планування і прогнозування діяльності.

Вагомими дослідженнями в частині оцінювання ефективності державної політики у сфері регулювання грошово-кредитної сфери та забезпечення фінансової безпеки держави є праці О. Барановського, А. Гальчинського, І. Лютого, Л. Кривенка, О. Дутченка, М. Синюченка, В. Сенчагова.

Методологія оцінювання фінансової та грошово-кредитної безпеки складна, комплексна, неоднозначна (залежно від мети і завдань оцінювання, неоднорідності характеристик стану і динаміки фінансово-господарської діяльності на різних рівнях, у видах економічної діяльності, секторах та сегментах фінансово-економічної системи, міри впливу зовнішніх і внутрішніх чинників) та ще не ustalена. Втім, окремі методи діагностики стану безпеки стали досить часто вживаними. Це методи експертної оцінки, аналізу та обробки сценаріїв, оптимізації, багатовимірною статистичного аналізу, теорії штучних нейронних мереж, теоретично-ігрові методи.

Експертним методом під час оцінювання безпеки переважно визначається інтегральний показник надійності соціально-економічної системи, її здатності протидіяти внутрішнім і зовнішнім ризикам та загрозам. Метод аналізу та обробки сценаріїв дає змогу проводити багатоваріантний ситуаційний аналіз безпеки. При цьому сценарії є вираженням можливого розвитку систем безпеки, вони пов'язують зміни зовнішніх умов із результуючими змінними. Використання засобів математичного моделювання дає змогу уточнювати і конкретизувати початкові прогнози, створювати нові варіанти сценаріїв у межах передбачуваних моделей.

Для моделювання стану об'єктів безпеки у царині фінансів та економіки використовуються також і методи оптимізації, які базуються на побудові алгоритмів знаходження максимумів (мінімумів) функції і точок, в яких вони досягаються, за наявності обмежень та без них. Цей підхід використовується під час здійснення аналітичного опису досліджуваних процесів з метою синтезу певного обраного критерію безпеки. Методи багатовимірною статистичного аналізу (кореляційний, регресійний, коінтеграційний, компонентний, факторний, кластерний, спектральний та крос-спектральний аналіз, аналіз часових рядів тощо) дають змогу обчислювати характеристики динаміки розвитку параметрів та індикаторів безпеки, а також виявляти закономірності минулих тенденцій та оцінювати можливість їх проектування на майбутнє. Використання методів теорії штучних нейронних мереж для аналізу безпеки може поясню-

ватися їх перспективністю щодо моделювання складних, нелінійних залежностей та вирішення проблем розмірності у грошово-кредитній сфері та системах державних і корпоративних фінансів. Теоретично-ігрові методи використовуються для аналізу багатосторонніх конфліктних ситуацій із урахуванням їх взаємовпливу.

Для оцінювання ефективності державної політики регулювання грошово-кредитної сфери та забезпечення фінансової безпеки держави передусім потрібно визначитися із сукупністю індикаторів, які б використовувалися для оцінювання стану грошово-кредитної сфери держави. В економічній літературі можна віднайти досить багато спроб визначення переліку відповідних показників – критеріїв.

Так, якщо брати за основу грошову складову, то першочерговими критеріями, які враховують, є стан та динаміка інфляційних процесів. Зокрема, Л. Ільченко-Сюйва, досліджуючи державний механізм монетарної політики, узагальнює, що «найбільший інтерес для аналізу державної політики розвитку грошово-кредитної сфери становить показник інфляції, що, у свою чергу, пов'язаний з реальною процентною ставкою. Високі темпи інфляції сприяють підвищенню процентної ставки і, відповідно, знижують обсяги заощаджень та інвестицій, компонент яких у фактичному ВВП прямує до нуля» [1, с. 8–9].

Розвиваючи ці положення, С. Аржевітін розглядає ефективність державного регулювання грошово-кредитних відносин через монетарні індикатори формування та розміщення грошової маси. При цьому науковець пропонує оперувати такими індикаторами, як грошова база, грошовий агрегат МЗ, внутрішнє кредитування, чисті вимоги до центральних органів державного управління, вимоги до інших секторів економіки, зокрема вимоги за кредитами, чисті зовнішні активи [2, с. 18–19].

Таким чином, уявлення про стан грошово-кредитної сфери держави та ефективність регулювання її розвитку можна сформулювати за допомогою вивчення таких тенденцій аналітичних співвідношень, як обсяги готівки та депозитів, готівки та грошового агрегату МЗ, національних золотовалютних резервів та депозитів, а також значень мультиплікатора МЗ, швидкості обігу грошових агрегатів МЗ та М0.

М. Фрідман до монетарних індикаторів відносить обсяг грошової маси (пропозиції грошей), кредитних ресурсів банків, рівень і структуру ставок процента за кредитами, ставку рефінансування, рівень монетаризації. Науковець зауважує, що монетарна політика є частиною економічної політики держави, яка спрямована на досягнення таких цілей, як стабільність, економічне зростання і баланс зовнішніх платежів за допомогою контролю грошової системи [3, с. 331–335].

На додаток до запропонованого переліку показників-індикаторів Г. Пухтаевич робить припущення щодо актуальності використання в оціночних операціях досліджуваної проблеми таких показників, як коефіцієнт готівки, рівень доларизації грошового обігу, обсяг кредитних ресурсів комерційних банків, депозитний та грошовий мультиплікатори [4, с. 59–64].

На думку О. Барановського, окрім загально запропонованих показників (рівні інфляції та монетаризації економіки, швидкість обігу грошових агрегатів, розмір грошової маси) під час оцінювання ефективності державного регулювання грошово-кредитної сфери необхідно використовувати такі критерії-індикатори, як ставка рефінансування, рух грошової маси та її

структура, обсяг дебіторської заборгованості загалом та у відсотках до ВВП, обсяг кредиторської заборгованості [5, с. 201–207].

Можна погодитися з тим, що грошова компонента має більше значення та роль під час регулювання проблем фінансової системи держави. Натомість, якщо розглядається регулююча роль державної економічної політики в рамках підтримки та стимулювання розвитку реального сектору економіки, то тут, вочевидь, більш доречною є кредитна складова. Звернемо увагу також і на те, що О. Барановський виводить та не рекомендує використовувати під час оцінювання стану грошово-кредитної сфери держави обмінний курс національної валюти до провідних валют світу, а також нормативи обов'язкового резервування, що також певною мірою є відображенням деякої другорядності грошової компоненти регулювання порівняно з кредитною.

На великій важливості оцінювання кредитної компоненти загального стану грошово-кредитної сфери наголошує й Д. Оголь, але при цьому не менш важливим він вважає й врахування інструментів резервування. Так, на думку науковця, «інструментами державного впливу на грошово-кредитну сферу є нормативи резервування, база резервування, облікова ставка, ставки за кредитами, наданими шляхом тендера, за кредитами овернайт, за операціями репо, лінії рефінансування банків, рефінансування шляхом тендера, офіційні резервні активи (іноземні валюти, позиція міжнародних фінансових організацій, монетарні метали), офіційний валютний курс, купівля-продаж валюти на міжбанківському валютному ринку, обмеження валютного ринку, купівля-продаж Національним банком казначейських зобов'язань, інших цінних паперів (крім цінних паперів, що підтверджують корпоративні права), умови розміщення та погашення депозитних сертифікатів (процент, максимальна або мінімальна сума заявки від банку, сума вкладу, строк, додаткові обмеження щодо потенційних власників тощо), реєстрація кредитних договорів між резидентами і нерезидентами, встановлення вимог щодо розрахунків за експортними та імпорнтними операціями» [6, с. 64–66]. Важливо, що науковцем пропонується доповнити усталений перелік індикаторів стану грошово-кредитного сектору держави такими характеристиками, як норми та нормативи резервування, умови кредитування, що склалися на ринку, купівля-продаж цінних паперів, зокрема казначейських зобов'язань, якість операцій імпорту та експорту.

Втім, як правило, в дослідженнях основними орієнтирами ефективності грошово-кредитної політики держави визначаються індекс інфляції, обсяг грошової маси в обігу, розмір монетарної бази, рівень номінального й реального обсягу виробництва, загальні обсяги внутрішнього кредиту, розмір бюджетного дефіциту, стан платіжного балансу, обмінні курси валют [7, с. 14–15].

Згідно з Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України ефективність державної політики щодо регулювання розвитку грошово-кредитної сфери пропонується здійснювати із застосуванням таких індикаторів, як частка готівки поза банками в загальному обсязі грошової маси; різниця між процентними ставками за кредитами, наданими депозитними корпораціями у звітному періоді, та процентними ставками за депозитами, залученими депозитними установами (крім Національного банку); рівень середньозваженої процентної ставки за кредитами, наданими депозитними корпораціями

(крім Національного банку) в національній валюті, відносно індексу споживчих цін; частка споживчих кредитів, наданих домогосподарствам, у загальній структурі кредитів, наданих резидентам; частка довгострокових кредитів у загальному обсязі наданих кредитів (скорегована на курсову різницю); загальний обсяг вивезення фінансових ресурсів за межі країни [8].

Цей перелік дещо доповнено в одному із рішень Ради Національного банку України, де за окремими періодами до показників, які характеризують стан грошово-кредитного сектору та ефективність його регулювання державними інституціями, віднесено рівень інфляції, розмір грошової маси, швидкість обігу грошових агрегатів, обсяг готівки у відсотках до ВВП, грошову базу, обмінний курс гривні до долара США, нормативи обов'язкового резервування [9].

В окремих дослідженнях науковці особливої ваги надають аспекту золотовалютних резервів держави, наявність та достатні обсяги яких сигналізують про прийнятний фінансовий стан та ліквідність фінансової системи країни.

С. Дячек зазначає, що «управління золотовалютними резервами є важливим інструментом грошово-кредитної політики державних органів влади, отже, важливо враховувати такий її індикатор, як рівень забезпечення грошової бази золотовалютними резервами, згідно з яким резерви повинні бути достатніми для попередження різкої девальвації чи ревальвації національної грошової одиниці» [10, с. 230]. Звернемо увагу на те, що важливим доповненням характеристики золотовалютних резервів є рівень доларизації грошового обігу, адже зростання значення цього показника приводить до посилення залежності економіки від коливань курсу іноземної валюти.

Схожими є й висновки відомого дослідника проблем національної, економічної та фінансової безпеки держави В. Сенчагова, а саме «пріоритетного значення у визначенні рівня ефективності державного регулювання розвитку грошово-кредитної сфери є показники, які характеризують золотовалютні резерви країни, зокрема: рівень забезпечення грошової бази золотовалютними резервами, критерій достатності золотовалютних резервів, критерій мінімального рівня золотовалютних резервів» [11, с. 521–527]. Але, що видається важливим, науковець не обмежується аспектом резервів та суттєво диверсифікує аспекти оцінювання стану грошово-кредитної сфери держави, долучаючи сюди й такі характеристики, як обсяги та рівень тінізації руху грошових коштів, нелегального відтоку капіталу, норми кредитних і депозитних ставок, критичний рівень зміни реальної відсоткової ставки за кредитами і депозитами.

Узагальнюючи вищевикладене, вважаємо, що загальний перелік головних укрупнених характеристик стану грошово-кредитної сфери держави має складатися з таких індикаторів, як обсяг грошової маси в обігу, монетарної бази та швидкість їх обігу; обсяги та рівень золотовалютних резервів, депозитних вкладень та наданих кредитів; нормативи резервування; ставки рефінансування та відсотку за кредитами і позиками, їх динаміка порівняно зі зростанням цін, якісні параметри умов кредитування; індекс інфляції; обсяги внутрішнього кредиту та частки кредитування домогосподарств, довгострокових кредитів; розмір бюджетного дефіциту; обсяги ринку купівлі-продажу цінних паперів та їх структура; стан платіжного балансу, розрахунки за імпорнтними та експортними операціями; рівні тіні-

зації, доларизації (валютизації) грошового обігу; обмінний курс національної валюти, частка продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку; рівень втечі капіталу за кордон.

Так, розвиваючи вже ставши класичними методичні положення оцінювання функціонування фінансового сектору, М. Голдстейн, Дж. Камінські і С. Рейхарт запропонували визначати операційну спроможність центрального банку та впливати на ситуацію на валютному ринку через індикатор напруженості регулювання валютного курсу (1):

$$I_{ER} = T_{OR} \times \frac{\sigma_{ER}}{\sigma_{OR}} - T_{ER}, \quad (1)$$

де I_{ER} – індикатор напруженості регулювання валютного курсу; T_{OR} , T_{ER} – темпи приросту офіційних резервів і валютного курсу; σ_{ER} , σ_{OR} – стандартні відхилення офіційних резервів і валютного курсу [12, с. 12–32].

Розрахунок коефіцієнта напруженості регулювання валютного курсу дає змогу визначити періоди особливої напруженості регулювання валютного курсу з боку Національного банку держави та оперативно і точно застосовувати інструменти грошово-кредитної політики, що стосується співвідношень між резервуванням і валютним курсом.

Кількісний індикатор оцінювання рівня безготівкової монетизації економіки, який ґрунтується на структурі грошової маси та її коригуванні на динаміку інфляційних процесів, застосовується в дослідженнях Д. Оголя (2):

$$RM = \frac{(M_1 - M_0) + (M_2 - M_1) + (M_3 - M_2)}{M_3} \times \frac{1}{ICP} \times 100, \quad (2)$$

де RM – рівень безготівкової монетизації економіки; M_0 , M_1 , M_2 , M_3 – коефіцієнти кореляції за відомими грошовими агрегатами; ICP – індекс споживчих цін [6, с. 87–88, 94–95].

Рівень безготівкової монетизації характеризує ступінь забезпеченості економіки грошима, необхідними для здійснення платежів і розрахунків, та відображає забезпеченість процесів виробництва та споживання відповідною грошовою масою. Показник одночасно відображає довіру суспільства до національної валюти, до політики монетарної влади, а також рівень кредитної активності. Основним фактором динаміки цього показника є попит на реальні гроші, який залежить від ступеня довіри суб'єктів економіки до національної грошової одиниці: чим вищим є рівень монетизації, тим більшим за інших рівних умов є попит на реальні гроші.

У дослідженні «Оптимізація державного регулювання грошово-кредитної сфери в процесі забезпечення фінансової безпеки України» як показник ефективного державного регулювання грошово-кредитної сфери застосовується рівень золотовалютних резервів. Дотримання мінімального значення цього показника свідчить про плавну девальвацію національної валюти та досягнення монетарної стабільності в найближчій перспективі. Пропонується розраховувати показник як суму 30% короткострокового зовнішнього боргу, 20% іноземних портфельних інвестицій, 10% грошової маси, 5% експорту товарів та послуг [13].

Науковцями також обґрунтовуються доцільність та можливість оцінювати вплив рівня розкриття інформації на результати кредитної діяльності банків, зокрема на основі даних про вартість залучення кредитних ресурсів, динаміку клієнтської бази та її структуру для цінового, кількісного та структурного напрямів, макроекономічні змінні (динаміка ВВП,

інфляція, рівень державного боргу), а також індекси фінансової стабільності банківського сектору (адекватність капіталу, якість активів, рентабельність, ліквідність).

З використанням цього індикатора можна здійснювати оцінювання привабливості банківського кредитування через рівень ризику таких фінансових операцій. Значною мірою привабливість банківського кредитування визначається досконалістю та раціональністю державної політики у цій сфері.

Звичайно, що перелік числових індикаторів ефективності державної політики регулювання грошово-кредитної сфери може розширюватися, проте найбільш часто використовуваними індикаторами тут слугують показник напруженості регулювання валютного курсу, рівень безготівкової монетизації економіки, буфер девальзації, доходність кредитних вкладень.

В економічній літературі державні регулятивні інструменти та заходи розвитку грошово-кредитної політики здебільшого поділяють на інструменти прямого та опосередкованого впливу, а також адміністративні та ринкові [14, с. 270–273]. Застосування ринкових методів, на відміну від адміністративних, дає можливість зберегти ринкові механізми і мотивацію економічних агентів, сприяє підвищенню ефективності ринкових механізмів у частині саморегулювання, нейтралізуючи певні недоліки, внутрішньо притаманні ринковій економіці [15, с. 229–230].

До ринкових інструментів або інструментів опосередкованої дії належать операції на відкритому ринку; регулювання облікової ставки; зміна норми обов'язкових резервів. До основних адміністративних методів регулювання діяльності фінансово-кредитних інституцій належать встановлення квот на окремі види пасивних і активних операцій; введення стель (або лімітів) на видачу різних категорій позик і на залучення кредитних ресурсів; обмеження на відкриття філій і відділень; лімітування розмірів комісійних винагород, тарифів на надання різних видів послуг, процентних ставок; визначення переліку операцій, видів забезпечення, а також вимоги ліцензій на окремі види операцій [16, с. 110–115].

За врахування цих умов зростає рівень прогнозованості та ймовірності реалізації в державі відповідної політики, зорієнтованої на досягнення таких домінуючих критеріїв функціонування грошово-кредитної сфери, як цінова стабільність (позначається на ВВП, інфляції, реальних грошових доходах населення); курсова політика (вплив на обмінний курс, обсяги золотовалютних резервів, інтервенції на валютному ринку, обсяг зовнішнього боргу, сальдо платіжного балансу); процентна політика (визначає зміни в обліковій ставці НБУ, ставці рефінансування, процентних ставках за кредитами та депозитами); грошова база, грошова маса (нормативи обов'язкового резервування, грошовий мультиплікатор, швидкість обігу грошей) [17].

Висновки. Питання державного регулювання, наслідків рішень, які були реалізовані владою, їх наслідків у контексті функціонування та розвитку фінансової системи держави, реалізації її домінуючих функцій та завдань в системі національного господарства неодноразово досліджувалися, а також вивчався наявний і значний світовий досвід державного регулювання у цій царині. Отже, в процесі удосконалення теоретично-методичних засад та вироблення практичних рішень з формування ефективної грошово-кредитної політики доцільно опиратися на вже отримані результати і сформовані висновки, особливо щодо зарубіжного досвіду.

Для вироблення ефективної стратегії грошово-кредитної політики профільним органам державного управління слід передусім адекватно оцінити стан економіки, розвиненість банківської системи і фондового ринку, інституційне забезпечення монетарної політики, розвиненість інструментів монетарної політики, характер взаємозалежності макроекономічних і монетарних показників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ільченко-Сюйва Л. Державний механізм монетарної політики України в контексті європейської інтеграції : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Л. Ільченко-Сюйва ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К., 2005. – 23 с.
2. Аржевітін С. Грошово-кредитні відносини в розвитку економіки України : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / С. Аржевітін ; ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К., 2011. – 35 с.
3. Фридман М. Инфляция и денежные системы. 24 ключевые книги по экономике / М. Фридман. – М., 1999. – 610 с.
4. Пухтаєвич Г. Аналіз національної економіки : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / Г. Пухтаєвич. – К. : КНЕУ, 2003. – 148 с.
5. Барановський О. Фінансова безпека : [монографія] / О. Барановський. – К. : КНТЕУ, 2004. – 759 с.
6. Оголь Д. Вплив грошово-кредитної політики на економічне зростання України : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Д. Оголь ; Українська академія банківської справи. – Суми, 2016. – 285 с.
7. Грошово-кредитні засоби регулювання економіки : [монографія] / [Л. Кривенко, О. Дутченко, М. Синюченко та ін.] ; / за заг. ред. Л. Кривенко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 210 с.
8. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України : затверджена Наказом Міністерства економіки України від 2 березня 2007 р. № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/publish/article?art_id=97980.
9. Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 р. // Рада Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10465306>.
10. Дячек С. Грошово-кредитна безпека України: сутність, загрози, оцінка / С. Дячек // Вісник Житомирського державного технічного університету. – 2013. – № 2 (64). – С. 227–233.
11. Экономическая безопасность: Общий курс : [учебник] / под ред. В. Сенчагова. – 2-е изд. – М. : Дело, 2005. – 896 с.
12. Assessing financial vulnerability: an early warning system for emerging markets / [M. Goldstein, G. Kaminsky, C. Reinhart]. – Institute for International Economics, 2000. – 150 p.
13. Загарій В. Оптимізація державного регулювання грошово-кредитної сфери в процесі забезпечення фінансової безпеки України / В. Загарій // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2791>.
14. Гальчинський А. Теорія грошей / А. Гальчинський. – К. : Основа, 1997. – 416 с.
15. Андрейків Т. Особливості та основні напрями вдосконалення грошово-кредитної політики в Україні / Т. Андрейків // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2014. – Вип. 1. – С. 228–235.
16. Лютий І. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг : [монографія] / І. Лютий, О. Юрчук. – К. : Знання, 2011. – 357 с.
17. Люзньак М. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ та їх вплив на депозитний і кредитний ринки / М. Люзньак, О. Бартош // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=838>.

УДК 336:340.342.1(045)

Далевська Т.А.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто особливості фінансування інноваційної діяльності в Україні, досліджено сутність поняття «інновації». Проаналізовано структуру фінансування інноваційної діяльності. Визначено напрями створення інвестиційно-інноваційного середовища економічного зростання в Україні.

Ключові слова: інноваційна діяльність, фінансове забезпечення, інвестиційно-інноваційне середовище, інноваційна активність підприємств, інноваційний потенціал, видатки бюджету на розвиток інноваційної сфери.

Далевская Т.А. ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены особенности финансирования инновационной деятельности в Украине, исследована сущность понятия «инновации». Проанализирована структура финансирования инновационной деятельности. Определены направления создания инвестиционно-инновационной среды экономического роста в Украине.

Ключевые слова: инновационная деятельность, финансовое обеспечение, инвестиционно-инновационная среда, инновационная активность предприятий, инновационный потенциал, расходы бюджета на развитие инновационной сферы.

Dalevs'ka T.A. FINANCIAL SUPPORT OF INNOVATION ACTIVITIES IN UKRAINE

In the article the features of innovative activity financing in Ukraine are examined, the essence of the term "innovation" is investigated. The structure of innovation financing is analyzed. The ways of creating investment and innovation environment of economic growth in Ukraine are determined.

Keywords: innovation, financial support, investment and innovation environment, innovative activity of enterprises, innovation potential, budget expenditures on the development of innovative sector.

Постановка проблеми. В умовах ринкових відносин інноваційні наукові дослідження та розробки відіграють важливу роль. Вони набувають статусу

основних елементів нового напрямку розвитку економічної системи – економіки, побудованої на досягненнях науки. Ефективність державної політики